

ՍՈՒՐԲ ԶԱԿՈՐ

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՆԻՍԱՏ ՄԱՅՐ Ե ԿԵՂԵՅԻ

ԿԱՆԱՉ ԿԻՐԱԿԻ
30 ԱՊՐԻԼ 2017

Կիրակնօրեայ Ընթերցումներ	էջ 1
Ուխտին Տապանակը (26)	էջ 2
Վերանորոգումը՝ Նոր Կտակարանէն...	էջ 4
Ծանուցումներ	էջ 8

ԸՆԹԵՐՑՈՒՄ «ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ԳՈՐԾԵՐԸ» ԳՐՔԷՆ (9.23-31)

Ժամանակ մը վերջ, Դամասկոսի հրեաները որոշեցին Սօղոսը սպաննել: Սակայն Սօղոս իմացաւ անոնց նենգութիւնը, թէ՛ գիշեր ցերեկ կը հսկէին քաղաքին դռներուն առջեւ, որպէսզի զինք սպաննեն: Ուստի հաւատացեալները զինք գիշեր մը զամբիւղի մը մէջ դնելով պարիսպէն վար իջեցուցին:

Սօղոս Երուսաղէմ եկաւ եւ կը ջանար հաւատացեալներուն հետ շփման մէջ մտնել. բայց բոլորն ալ կը վախնային իրմէ, չհաւատալով թէ Քրիստոսի աշակերտ դարձած է: Սակայն Բառնաբաս առաւ Սօղոսը, առաքեալներուն տարաւ եւ անոնց պատմեց թէ ի՛նչպէս Սօղոս ճամբուն վրայ Տէրը տեսած եւ անոր հետ խօսած է, եւ թէ ի՛նչպէս Յիսուսի անունով համարձակօրէն քարոզած է Դամասկոսի մէջ: Անկէ ետք Սօղոս առաքեալներուն հետ կը մնար ու կը շրջէր Երուսաղէմի մէջ, եւ համարձակօրէն կը քարոզէր Տէր Յիսուսի անունով: Կը խօսէր ու կը վիճէր յատկապէս յունախօս հրեաներուն հետ, որոնք զինք սպաննելու ձեւ մը կը խորհէին: Հաւատացեալ եղբայրներ երբ իմացան, Կեսարիա փախցուցին Սօղոսը, եւ հոնկէ ալ Տարսոն ղրկեցին:

Եկեղեցին ամբողջ Հրէաստանի, Գալիլիայի ու Սամարիայի մէջ խաղաղութիւն կը վայելէր եւ կը զօրանար: Ս. Հոգիի օգնութեամբ հաւատացեալները կը բազմանային եւ Տիրոջ երկիւղովը կ'ապրէին:

ԸՆԹԵՐՑՈՒՄ ՊԵՏՐՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՆԱՄԱԿԷՆ (2.1-10)

...մէկդի՛ ձգեցէք ամէն տեսակի չար մտածում ու նենգութիւն, կեղծաւորութիւն ու նախանձ եւ ամէն տեսակի չարախօսութիւն: Որպէս հաւատքի նորածին մանուկներ՝ Աստուծոյ խօսքի անխարդախ կաթին փափաքեցէք, որպէսզի անով աճիք եւ փրկութեան հասնիք: «Անգամ մը որ Տիրոջ խօսքին համը առնէի, պիտի տեսնէի թէ քաղցր է ան»: Մօտեցէ՛ք անոր, Քրիստոսի, որովհետեւ ինքն է այն կենդանի վէմը, որ թէպէտ մարդոցմէ մերժուած, բայց Աստուծմէ ընտրուած պատուական վէմն է: Այդպիսով դուք ալ որպէս կենդանի քարեր՝ Քրիստոսի վէմին վրայ կը կառուցուիք իբրեւ հոգեւոր տաճար. իւրաքանչիւրդ կը դառնաք անարատ քահանաներ եւ Յիսուսի Քրիստոսի միջոցաւ հոգեւոր ընդունելի պատարագ կը մատուցանէք Աստուծոյ:

Որովհետեւ մարգարէութեան մէջ գրուած է. «Ահա ես Սիոնի մէջ կը դնեմ ընտրուած վէմ մը, պատուական անկիւնաքար մը. անոր հաւատացողը յուսախաբ պիտի չըլլայ»:

Քանի դուք հաւատացիք Քրիստոսի, անիկա ձեզի համար պատուական վէմ եղաւ. մինչդեռ չհաւատացողներուն համար անիկա «Այն քարն է, զոր թէպէտ շինողները մերժեցին գործածել, բայց յետոյ անկիւնաքար եղաւ», կամ՝ «Այն քարն է՝ որ գլորումի եւ գայթակղութեան առիթ» պիտի ըլլայ անոնց համար որոնք Աստուծոյ խօսքը անհամոզիչ գտնելով կը գայթակղին, ինչպէս որ Աստուած նախատեսած էր:

Գալով ձեզի, դուք ընտրուած սերունդ մըն էք, թագաւորելու կոչուած քահանաներ, սրբուած նոր ազգ մը, Աստուծոյ սեփական ժողովուրդը. եւ ձեր պարտականութիւնն է

քարոզել զօրութիւնը անոր՝ որ ձեզ խաւարէն իր սքանչելի լոյսին կանչեց: Որովհետեւ հիմա Աստուծոյ ժողովուրդն էք, մինչ նախապէս չէիք. հիմա իր ողորմութիւնը կը վայելէք, մինչ նախապէս զրկուած էիք անկէ:

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱԻԵՏԱՐԱՆԷՆ
ԸՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԻ
(2.23-3.12)

Ձատիկի տօնին, մինչ Յիսուս Երուսաղէմ կը գտնուէր, շատեր հաւատացին իրեն, երբ տեսան անոր գործած հրաշքները: Սակայն Յիսուս ինքզինք չէր վստահեր անոնց, որովհետեւ բոլորն ալ կը ճանչնար եւ պէտք չունէր ոեւէ մէկուն մասին ուրիշին վկայութեան, քանի ինք գիտէր թէ ի՛նչ կայ այդ մարդուն սիրտին մէջ:

Նիկողեմոս անունով փարիսեցի մարդ մը կար, հրեայ իշխան մը, որ գիշերով Յիսուսի մօտ եկաւ եւ ըսաւ անոր. «Վարդապետ, գիտենք որ դուն Աստուծոյ կողմէ զրկուած ուսուցիչ մըն ես, որովհետեւ ո՛չ ոք կրնայ գործել քու կատարած հրաշքներդ, եթէ Աստուած անոր հետ չըլլայ»: Յիսուս պատասխանեց անոր. «Հաստատ գիտցիր, որ եթէ մէկը վերստին չծնի՝ չի կրնար տեսնել Աստուծոյ արքայութիւնը»: Նիկողեմոս հարցուց անոր. «Ծեր մարդ մը ինչպէ՞ս կրնայ նորէն ծնիլ: Կարելի՞ է բան է որ ան կրկին մտնէ իր մօր որովայնը եւ ծնի»: Յիսուս պատասխանեց. «Վստահ եղիր, որ եթէ մէկը ջուրէն եւ Հոգիէն չծնի՝ չի կրնար երկինքի արքայութիւնը մտնել, որովհետեւ մարմինէն ծնածը մարմին է, իսկ Հոգիէն ծնածը՝ հոգի: Դուն մի՛ գարմանար, որ քեզի ըսի՝ թէ պէտք է կրկին ծնիք: Հովը ուր որ կ'ուզէ կը փչէ. դուն անոր ձայնը կը լսես, բայց չես գիտեր թէ ուրկէ կու գայ եւ ուր կ'երթայ: Նոյնպէս են բոլոր անոնք, որոնք հոգիէն կը ծնին»:

Նիկողեմոս հարցուց. «Ինչպէ՞ս կը պատահի ատիկա»: Յիսուս պատասխանեց. «Դուն որ Իսրայէլի ժողովուրդին վրայ ուսուցիչ կարգուած ես, ատիկա չե՞ս գիտեր: Վստահ եղիր, թէ ինչ որ գիտենք՝ կը խօսինք եւ ինչ որ տեսանք՝ անոր մասին կը վկայենք, բայց մեր վկայութիւնը չէք ընդունիր: Եթէ երկրաւոր բաներու մասին խօսեցայ ձեզի եւ չհաւատացիք, ինչպէ՞ս պիտի հաւատաք ինծի եթէ երկնաւոր բաներու մասին խօսիմ»:

«ՈՒԽՏԻՆ ՏԱՊԱՆԱԿԸ»

ԿՈՒԽԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ
ՄԻԱԷ ԱՆԹՈԼԻԱՍ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԳԱՌԱԿ ԱՌ. Ք. Գ.

«ԲԱՐԵԲԱՍՏԻԿ ԹՈՒԱԿԱՆ»ԷՆ
ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԱՂԵՏԸ

1

Ընդհանրացած էր ստրկամտութիւնը: Թղթակ-ցութիւն մը՝ այսպէս սկսած է. «Յուլիս 11, 1908 թուականն այնպիսի բարեբաւարիկ թուական մ'է, համայն օսմանցիներուն համար, առանց խտրութեան ցեղի ու կրօնի, զոր կ'արժէ եւ պէտք է ոսկի տառերով արձանագրել ամենուրեք: Որովհե-տեւ բարեգլխութեամբն ու արդարադատութեամբն մեր Օգոստոսիան Կայսեր, Մեծն Սուլթան Ապտիւլ Համիտ Բ.ի, Օսմանեան Սահմանադրութիւնը (Գանունը էսասի) վերստին կը շնորհուի, իր ամբողջութեամբ»³⁴³:

Սահմանադրութիւնը նախ «շնորհուած» էր 1876-ի 23 Դեկտեմբերին, այսինքն՝ բարեգլուխ եւ արդարադատն Ապտիւլ Համիտի Կայսրութեան գահը գրաւելէն երեք ամիս եւ 23 օրեր ետք³⁴⁴:

Ձինք սուլթանութեան բերողներուն խոստացած էր Սահմանադրութիւնը հռչակել: Խոստումը տուած էր վէզիրներու խմբակի մը, որոնց կարկառուն դէմքն էր Ահմէտ Շէֆիք Միթհաթ փաշան: Ան եւ իրեն համախոհներ ցանկացած էին, որ Կայսրութիւնը Սահմանադրական դրութեամբ ղեկավարուէր. այն ցանկութիւնը՝ Ապտիւլ Ազիզ Սուլթանի ժամա-նակէն, երբ շուքի մէջ ծրագիրներ որոճացած էին փրկելու համար Կայսրութեան աղիտալի վիճակը³⁴⁵, եւ որպէսզի վերջ մը դնէին եւրոպական հզօր տէրութիւններու կողմէ Օսմանեան գործերուն միջամտութեան³⁴⁶:

Ուրեմն, վէզիրներուն ցանկութիւնը չէր միայն, որ ճնշած էր վրան, այլեւ ան ենթարկուած էր արտաքին ճնշումներու, որոնց նպատակը սակայն՝ զօրավիգ կանգնիլ էր Օսմանեան Կայսրութեան ամբողջականութեան պահպանումին, քանի որ կը

խորհչին, թէ անոր քայքայումին տեղ նախընտրելի էր գայն բարենորոգել³⁴⁷:

Սահմանադրութիւնը ընկերա-քաղաքական ներքին փոփոխութիւններու արդիւնքը չեղաւ, այլ Եւրոպայէն ներածում մը³⁴⁸, Շարիայով ղեկավարուող իրաւակարգին մէջ:

«Արեւելեան Մամուլ»ի 1877-ի Յունուարեան թիւին մէջ, խմբագիրը՝ Մատթէոս Մամուրեան անստորագիր ակնարկ մը նետելով 1876 տարուան վրայ, նախ ըսած է. «քաղաքական հորիզոնը փոթորկալի ամպեր թողլով կը մեկնի», ապա հարց տուած՝ «Այս ամպերն աւելի եւս պիտի սեւնա՞ն եւ շանթեր պիտի արձակե՞ն Արեւելքի գլխուն, թէ ոչ յանկարծական հովով մը պիտի ցրուին, դեռ եւս յայտնի չէ»³⁴⁹: Նոյն թիւին մէջ, եւ «Շահնուր» ստորագրութեամբ ալ ըսած. «Նոր տարւոյն հետ նոր զգեստ հագանք, նոր լեզու, նոր խոստում, նոր խորհուրդ, նոր սահման առինք. բայց մեր մարմինը, մեր բարբառը, մեր սիրտն ու գլուխը միշտ նոյնը կը մնան՝ հին, անմշակ ու պարապ»³⁵⁰: Այս «մեր»ը միայն հայերուն ակնարկութիւն չէ, այլ համայն Օսմանեան հպատակներուն, քանի որ Սահմանադրութեան հռչակումով՝ «հայ մարդ չկայ, այլ օսմանցի, քաղաքացի մարդ»³⁵¹: Այլեւ անոր «հրաշքով»՝ ցեղական տարբերութիւնները վերցած են, «թէեւ պատմութիւնը գանոնք կը պահէ»³⁵²:

Ուշագրաւ է յօդուածագրին հեզակական լեզուն: Ապա նաեւ յստակատեսութիւնն ու կանխատեսութիւնը եղածին ու գալիքին կապակցաբար:

Օսմանեան Կայսրութեան պահպանումով մտահոգ եւրոպական ուժերուն մասին երգիծաբանած է, ըսելով. «տէրութիւններն ալ սկսեր են նազեր ընել ու պշրիլ, եւ չէ թէ միայն կիները: Ամէնքը նոյն էակին սիրահար՝ եւ ոչ մին կը թողու միւսին որ անոր սրտին տիրանայ: Եւ սիրուհին հեռուէն աչք ունք կ'ընէ եւ ոչ միոյն կամքը կը կատարէ, եւ իրաւունք ունի: Անվկանդ դիրք մը բռնելուն՝ քաջ գիտէ որ իր սիրահարներն իրեն համար օրին մէկը պիտի մենամարտին եւ հին ռիսեր պիտի հանեն»³⁵³: Իսկ կանխատեսութիւնը, ահաւասիկ. «Երանի՛ այն ժողովուրդին, որ բաւական կենսական զօրութիւն ունի վտանգէն անվնաս պրծելու. եւ սովորաբար արդի ժամանակն ամենէն հաւատարիմ, պարկեշտ եւ խոհեմ ժողովուրդները չեն որ քաղաքական փոթորկէ անփորձ կ'ելնեն...»³⁵⁴: Այս «Երանի»ն՝ մանաւանդ հայութեան համար էր, անկասկած:

Հրանդ Փաստրմաճեանի բացատրութեամբ, 1876-ի Դեկտեմբերին հռչակուած Օսմանեան Սահմանադրութիւնը՝ 19-րդ դարու բարեկարգութեան փորձերուն զաւեշտային գագաթումն էր³⁵⁵: Անիկա բոլոր նախորդ փորձերուն նման մեռեալ տառ

մնաց³⁵⁶: Թէ ինչո՞ւ:

Որովհետեւ՝

էապէս բարեկարգման յանդգնութիւն մը չէր, այլ՝ անարգ կեղծաւորութիւն մը, ինչպէս Ծերենց բանաձեւած է³⁵⁷:

Սուլթան Համիտ գոհ չէր իր իշխանութիւնը սահմանափակող օրինադրութեամբ, ուստի շուտով՝ այլահայր չէզոքացումներով պիտի ձերբազատուէր զինք Սուլթան կարգողներէն, որոնք սկսած էին ծրագրել զինք գահազրկելու մասին, եւ «նորածին Սահմանադրութիւնը իր խանձարուրին մէջ» խեղդէր³⁵⁸ ու նուիրագործէր իր միահեծան իշխանութիւնը: Առիթով մը ան ըսած է. «Սխալ մը ըրի, երբ փափաքեցայ հօրս՝ Ապտուլ Մէճիտի նմանիլ, որ համոզումով եւ ազատական կառոյցներով բարեկարգել ուզեց: Պէտք է որ հետեւէի մեծ հօրս՝ Սուլթան Մահմուտի քայլերուն: Հիմա իրեն պէս կը հասկնամ, որ միայն ուժով կարելի է ղեկավարել Աստուծոյ ինծի վստահուած ժողովուրդը»³⁵⁹:

Եւ ան ոչ թէ միայն ուժով ղեկավարեց «Աստուծոյ իրեն վստահուած ժողովուրդը», այլ նաեւ բռնութեամբ ու բրտութեամբ: Իր հպատակները տառապեցան, ամէնքն ալ: Ամէն տեսակ անիրաւութիւն, զրկանքներ, հալածանքներ, չարչարանքներ, աքսոր եւ սպանութեամբ եւ թշուառացմամբ մահեր պատահեցան: Ան վիշապ մը դարձաւ:

Ու վիշապը չէր կրնար ձգել, որ նահանջող սահմաններով Կայսրութեան փոքրամասնութիւններուն մէջէն՝ իրենց տարրական իրաւունքները հետապնդող հայերը՝ աւելի առջեւ երթային: Ու այն առջեւ երթալն ալ՝ լոկ բարեփոխումն էր այն պայմաններուն, որոնք զիրենք կը պահէին ստրկութեան եւ նուաստացումի մէջ³⁶⁰: Ան կ'որոշէր ու ջարդեր կը կազմակերպէր, որպէսզի անհնարին դարձնէր բարեփոխումներու գործադրութիւնը՝ «հայոց կարեւոր մէկ համեմատութիւնը բնաջնջելով»³⁶¹:

1894-ի, 1895-ի եւ 1896-ի ջարդերու զոհերուն թիւը աւելի քան 250, 000 ցոյց տրուած է: Անոնց վրայ գումարուած է նաեւ բռնի իսլամացումներու թիւը՝ որ 40,000 է եղած³⁶², եւ որոնց մէկ մասը ետքը վերադարձած է մայրենի եկեղեցի³⁶³, երկրէն հեռացողներուն թիւն ալ 100,000-էն աւելի եղած է³⁶⁴: Հրանդ Փաստրմաճեան այսպէս կազմած է այն տարիներու կորուստներուն հաշուեցոյցը. «կարելի է ըսել, թէ 1894-1896-ի ջարդերով Պոստոյ Կառավարութիւնը կրցաւ արուեստականօրէն 400,000 հոգի (...) պակսեցնել հայկական նահանգներու բնակչութենէն»³⁶⁵:

Միսաք Քէլէշեան ջարդերուն մասին «մօտաւոր գաղափար մը տալու համար», հետեւեալ տեղե-

կազմողները փոխանցած է.

1894-1896 «գլխավոր ջարդեր»ը տեղի ունեցած են՝

1894 Օգոստոսին Սեպտեմբեր՝ Մուշ, Սասուն:
1895 Սեպտեմբերին՝ Պոլիս: Հոկտեմբերին՝ Ազհիսար:
Հոկտեմբերին՝ Տրապիզոն, Հաճըն, Երզնկա, Մարաշ,
Կիւմիւշխանէ, Պիթլիս, Պիրէճիկ, Ուրֆա, Խարբերդ,
Գարահիսար, Էրզրում: Նոյեմբերին՝ Տիարպէքիւր,
Արաբկիր, Մարտին, Մալաթիա, Ակն, Խարբերդ,
Սեբաստիա, Կիւրին, Այնթապ, Մարզուան,
Ամասիա, Եւդոկիա (Թոքատ), Մարաշ, Եէնիճէ,
Վան, Զիլէ, Կեսարիա: Դեկտեմբերին՝ Պիրէճիկ:
1896-ի Յունուարին՝ Ուրֆա (Եդեսիա). Յունիսին՝
Վան. Օգոստոսին՝ Պոլիս. Սեպտեմբերին՝ Ակն.
Հոկտեմբերին՝ Էրզրում. Նոյեմբերին՝ Էվէրէկ³⁶⁶:

Այս տեղեկագրութիւնը, ուրեմն, «մօտաւոր
գաղափար մը» կու տայ միայն՝ «կոտորածներու
վիթխարի տարողութեան եւ թշուառութեան համայն-
նասփիւռ ծաւալին» վրայ³⁶⁷:

Արդեօ՞ք ժողովուրդի մը «բաւական կենսական
զօրութիւն» ունենալը՝ կրնար զինք անվնաս
պահել նման ահռելի կոտորածներու փոթորիկէն:
1876-ին «չնորհուած» Սահմանադրութիւնէն ետք՝
հայութեան գլխուն ամպերը աւելի եւս սեւցած էին
եւ շանթեր արձակած:

(Շարունակելի 26)

ԱՂԲԻԻՐՆԵՐ ԵՒ ԾԱՆՕԹԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

343.- Ագատուքեան Տօնը, Բն, 16 Յուլիս 1908, է 1:

344.- Գուրգէն Եագընեան, Ապտիւլ Համիտ Բ. / Կարմիր
Սուլթանը, Պէյրուք, 1980, է 150: Յետ այսու ԵՀԲ:

345.- Ն, է 86:

346.- Ն, է 150:

347.- ՓՀՊ, է 386-387:

348.- Huseyin Korkut, Critical Analysis of the Ottoman Con-
stitution (1876), է 114: Յետ այսու՝ KAOC:

349.- Արեւելեան Մամուլ, Մատթոս Մամուրեան, 1876,
Յունուար, 1877, է 32: Յետ այսու՝ ԱՄ:

350.- Ն, Շահնուր, Թղթակցութիւն, Յունուար, 1877, է 9:

351.- Անդ:

352.- Ն, է 15:

353.- Ն, է 9:

354.- Ն, է 15:

355.- ՓՀՊ, է 388:

356.- Ն, է 389:

357.- ԱՄ, Մերեմ, Թղթակցութիւն, Փետրուար, 1877, էջ
51:

358.- ԵՀԲ, է 320:

359.- Shaw and Shaw, History of the Ottoman Empire and
Modern Turkey, Cambridge, 1977, է 172: Յետ այսու՝ SHOT:

360.- ՓՀՊ, է 437:

361.- Ն, էջ 442:

362.- Ն, էջ 442-443:

363.- ՔՍՄ, է 536:

364.- ՓՀՊ, է 443:

365.- Ն, է 442-443:

366.- ՔՍՄ, էջ 536:

367.- Անդ:

ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒՄԸ՝ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԷՆ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ

ԿԱՐՕ ԿԻՍՏՐԿ. ՆՈՒՈՒՏԵԱՆ

Եթէ փորձենք հասկնալ վերանորոգում բա-
ռը, առաջին ակնարկով կրնայ մեզի թուիլ թէ
կը նշանակէ վերստին նոր ոգի կամ նոր շունչ
փչել: Բայց բառարանները հետեւեալ բա-
ցատրութիւնները կու տան վերանորոգում բա-
ռին.

1. նորէն նորոգել
2. բարւոքում
3. նախկինի վերականգնում, վերահաստա-
տում
4. հինը նորէն շինել, վերանորոգել
5. բարենորոգում
6. փխբ. վերակենդանացնել, վերստին յարու-
ցել:

Առաջին ակնարկի մեր ենթադրութիւնը կը
թուի այս վերջին փոխաբերական իմաստին հետ
համաձայնիլ: Իսկ եթէ ոգել բառը առանձին
առնենք հետաքրքրականօրէն կը նշանակէ ըսել,
արտասանել: Աստուած արտասանեց՝ ըսաւ եւ
իր ըսածը եղաւ ստեղծագործութեան ժամանակ:
Ուրեմն վերանորոգել կրնայ նշանակել նաեւ
վերստին նոր խօսք ըսել... վերստին նոր ստեղ-
ծագործութիւն ընել:

Երբ կարդանք Նոր Կտակարանը, շուտով
կը նշմարենք թէ ան վերանորոգումի մասին է:
Յիսուս եկաւ բարձրագոյն օրէնքի՝ սիրոյ օրէնքի
հաստատման: Անոր առաքելութիւնը օրէնքի
տառէն օրէնքի հոգիին առաջնորդել էր իր ժա-
մանակակիցներէն սկսեալ մինչեւ այսօրուայ
ու գալիք սերունդները: Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա.
Վեհափառ Հայրապետ «Վերանորոգումի Տարի
2017» կոնգակին մէջ կը գրէ. «... Նոր Կտակարանը
աստուածային միջամտութեամբ մարդուն ու
ստեղծագործութեան վերանորոգման պատմու-
թիւնն է»: Կոնգակին մէջ վերանորոգումի մասին

անդրադարձող Նոր Կտակարանեան բաւարար մէջըբերումներ կան:

Բայց Նոր Կտակարանին մէջ համար մը կայ: Համար մը որ կեանքիս ամենացնցիչ պահերուն յոյս կը ներշնչէ ու կը մխիթարէ, կը սփռփէ չարով պաշարուած մաշող հոգիս:

Յայտնութեան գիրքէն կը կարգամ:

«Ապա տեսայ նոր երկինք մը եւ նոր երկիր մը, որովհետեւ նախկին երկինքն ու երկիրը անհետացան եւ ա՛լ ծով չկար: Եւ տեսայ սուրբ քաղաք՝ Նոր Երուսաղէմը, որ Աստուծոյ մօտէն, երկինքէն կ'իջնէր՝ զարդարուած ու պատրաստ, ինչպէս հարսը՝ ամուսինին համար: Երկինքէն ձայն մը լսեցի, որ կ'ըսէր. «Ահա նախկին Աստուծոյ բնակութիւնը մարդոց միջեւ է. Աստուած անոնց հետ պիտի բնակի եւ անոնք իր ժողովուրդը պիտի ըլլան, եւ ինքը՝ Աստուած՝ անոնց հետ պիտի ըլլայ իբրեւ անոնց Աստուածը: Անոնց աչքերէն ամէն արցունք պիտի սրբէ. ալիւս ո՛չ մահ գոյութիւն պիտի ունենայ, ո՛չ սուգ, ո՛չ ողբ, ո՛չ ցաւ եւ ո՛չ ալ յոգնութիւն, որովհետեւ նախկինները անցան գացին»:

Ան՝ որ գահին վրայ նստած էր, ըսաւ.

«Ահա նախկին ամէն ինչ նոր կը դարձնեմ» (Յտ 21.1-5):

Ահա նախկին՝ հիմա ամէն ինչ նոր կը դարձնեմ:

Եթէ դիտած էք Passion of the Christ ֆիլմը, կրնաք հետս յիշել այն տեսարանը, որուն ընթացքին Գողգոթայի ճամբուն վրայ, Յիսուս խաչին բերան տակ կ'իյնայ: Մարիամ Աստուածածին կը հասնի ու կը վերցնէ զինք: Յուզիչ այս դէպքին ընթացքին, Յիսուսի լեզուին վրայ դրուած է միեւնոյն այս խօսքը. «Ամէն ինչ նոր կը դարձնեմ»: Յիսուս իր մօր տառապանքը կը սփռփէ իր այս խօսքով: Մարդկային տառապանքին դիմաց ա՛յս է աստուածային խոստումը:

Ուրեմն միայն վախճանաբանակա՞ն իմաստ ունի այս խօսքը: Միայն ժամանակներու վախճանի՞ն կը պատահի այս վերաստեղծագործութիւնը: Միայն այն ատե՞ն կը կերտուի նոր Երուսաղէմը:

Յիսուսի փրկագործական առաքելութիւնը

արդէն բաւարար նշան է թէ վերանորոգումը կ'իրականանայ ամէն անգամ որ դաւանինք զԱյն որպէս մեր Տէրն ու Փրկիչը, եւ դիմենք Անոր: Ան մեզ նոր կը դարձնէ երբ մենք թոյլ տանք եւ ընդունինք՝ մեր դռները բանաք: Հիմա իսկ Նոր Երուսաղէմի որդիներ ենք եթէ ընդունինք:

Յիսուս իր խօսքով, տառապանքիդ եւ տառապանքիս պատասխան կու տայ. բա՛ց սիրտդ, ընդունէ՛ Զիս, եւ ամէն ինչ նոր կը դարձնեմ:

Բայց արդէն այդպէս չէ՞ իրականութեան մէջ: Արդէն ներկային միջոցաւ Աստուած ամէն երկվայրկեան վերստին չ'ա՞րարեր: Իւրաքանչիւր ըրա՛յ առիթ չէ՞ վերստին սկսելու: Իւրաքանչիւր շունչ նոր սկիզբ չէ՞: Իւրաքանչիւր հիմա յաւիտեանականի դուռ չէ՞: Որքա՞ն եթէ գիտակից յանձնումով մը ներկան կը բացուի աստուածային շնորհքին ու ինքնանուիրումին: Իւրաքանչիւր հիմա պատուհան է դէպի Աստուծոյ բնակութիւնը՝ մեր միջեւ եւ մեր մէջ:

Այս վերանորոգումը միայն երկու անգամով չի վերջանար, որպէս՝ նորոգում եւ վերանորոգում: Այլ կ'ենթադրէ մնայուն եւ անդադար նորոգում մը: Ինչպէս երկվայրկեանը, ինչպէս շունչը:

Այնպէս ինչպէս նոր տարուան առաջին քանի մը ժամերը նոր յոյսով կը ներշնչուինք, եւ նորոգումի ծրագիրներ կը մշակենք, նոյնպէս է ամէն երկվայրկեան. ամէն երկվայրկեան վերանորոգում կը բերէ իր հետ: Ամէն երկվայրկեան մենք նոր ենք, կը նորոգուինք, որովհետեւ կը հաւատանք որ գերագոյն նորոգողին է որ յանձնած ենք մեր կեանքին ղեկը:

Ներկային մէջ Ան ամբողջութեամբ նոր չէ որ կը ստեղծէ մեզ: Արդէն անգամ մը ստեղծած է: Նորոգուողը հինն է. հինը որ ինկած է ցեխոտ աշխարհիկ կեանքի մէջ: Ուրեմն հինէն ազատուիլ մի՛ փորձեր, այլ հինը յանձնէ Վերանորոգողին, որպէսզի իր լոյսով պայծառանայ ու փայլի: Այդպիսով տառապած պատմութիւնդ պիտի փոխակերպուի ու նոր կեանքի սաղմով պիտի ծաղկի:

Ս. Յակոբ եկեղեցին, որպէս շառաւիղը Հայց. Առաքելական Եկեղեցւոյ, որպէս պաշտպանը

քրիստոնէական վերանորոգումի առաքելութեան, եւ որպէս պահապանը Նոր Կտակարանի թողած աւանդին, գործնապէս ինչպէ՞ս կը վերանորոգէ ինքզինք:

Սարգիս Շնորհալի գրած է. «Աստուծոյ զօրութիւնը Սուրբ Գիրքի գիտութեամբ եւ վարդապետութեամբ կը ճանչցուի եւ ո՛չ ոք կրնայ զԱստուած ճանչնալ կամ պաշտել, ինչպէս որ պէտք է, առանց Սուրբ Գրոց գիտութեան»:

Վեհափառ Հօր կոնդակով, առաջին հերթին կը շեշտուի Աստուածաշունչին անհրաժեշտութիւնը վերանորոգումի գործընթացին մէջ: Վեհափառ Հայրապետը իր առաջին հատուածը վերնագրած է. «Վերանորոգումը՝ Աստուածաշունչին նպատակը»: Եթէ Աստուածաշունչի նպատակը վերանորոգումն է, ապա ուրեմն Աստուածաշունչը ճանչնալը, անոր հետ մտերմիկ յարաբերութիւն ունենալը, անոր խօսքը որոճալը անպայմանօրէն կը ծառայեն վերանորոգումին: Եւ այս բոլորը կ'իրականանայ, երբ քանի մը հոգի, Աստուածաշունչին շուրջ՝ Յիսուսի անունով քով քովի կու գան, եւ Աստուծոյ խօսքով կը սնանին: Այսպիսով անոնք նաեւ միեւնոյն Հօր զաւակները դառնալով՝ կ'եղբայրանան եւ եկեղեցին կ'ամրապնդեն: Ահաւասիկ, մեր եկեղեցւոյ վերանորոգումի զանազան ձեռնարկներէն Աստուածաշունչի սերտողութեան խմբակներու գործունէութեան պիտի անդրադառնամ, առ ի տեղեկութիւն ներկաներուն:

13 տարիներ առաջ, 2004-ին, եկեղեցիս ունէր Քրիստոնէական Դաստիարակութեան յանձնախումբ մը, որ ի միջի այլոց կը ձեռնարկէր Աստուածաշունչի սերտողութեան պահեր սկսիլ՝ երիտասարդներու համար: Տարիներու ընթացքին, Աստուածաշունչը սերտող այս խմբակի գործունէութեան մաս կազմած են հարիւր թիւի հասնող երիտասարդ երիտասարդուհիներ: 13 տարիներ ետք, այսօր կը շարունակուին խմբակին հանդիպումները Կիրակի առաւօտները՝ երկշաբաթական դրութեամբ:

Երիտասարդներու յատուկ այս հանդիպման պահերը միշտ ալ տեղի ունեցած են եկեղեցւոյս հոգաբարձութեան ժողովասրահէն ներս: Հոն ցարգ սերտուած են Ղուկասի աւետարանը,

Առաքեալներու գործերը գիրքը, ապա կարճ դադարէ մը ետք պահերը վերսկսած են Յովհաննէսի աւետարանի սերտողութեամբ, երկշաբաթական դրութեամբ Կիրակի առաւօտները ժամը 10.30-11.30՝ առաջնորդութեամբ այն ատենուայ Թեմիս Քրիստոնէական Դաստիարակութեան Խորհուրդի վարիչ՝ Հոգշ. Հայր Գեղարդ Վրդ. Գիւսպէկեանին: Այժմ կը սերտուի «Իմաստութիւն Սողոմոնի» գիրքը: Այս վերջինիս պարագային, որպէս ուղեցոյց կը գործածենք Ներսէս Լամբրոնացիի «Մեկնութիւն Իմաստութիւն Սողոմոնի» գիրքը, որ աշխարհաբարի թարգմանած է Գերշ. Տ. Անուշաւան Ս. Եպս. Դանիէլեան:

Կը յիշեմ, առաջին տարիներուն, երբ նոր սկսած էինք երիտասարդական սերտողութիւնները, տակաւին էջերը ծալլող տպագրիչով չէր օժտուած եկեղեցիս, ուստի Կիրակի օրուայ թերթիկները՝ սերտողութեան պահէն ետք միասնաբար ձեռքով կը ծալէինք ու խումբով կը զետեղէինք եկեղեցւոյս նստարաններուն վրայ, որպէսզի Կիրակի առաւօտեան երբ հաւատացեալները ժամերգութեան ու Ս. Պատարագին գային պատրաստ գտնէին թերթիկները եւ Աստուածաշունչական ընթերցումներուն դիւրութեամբ հետեւէին: Այն ատեն մեր հանդիպումները տեղի կ'ունենային ամէն շաբաթ երեկոները: Շրջան մը սերտողութիւնները տեղի ունեցած են Ուրբաթ երեկոները, շրջան մը Շաբաթ երեկոները եւ վերջապէս կարճ դադարէն ետք Կիրակի առաւօտները: Առաջին սերտողութիւնը ներկայացուցած է Բրշ. Թորոս Կիսասարկաւազ Պապիկեան, որմէ ետք անարժանս ստանձնած է սերտողութիւններու ներկայացումը եւ ընդհանրապէս պատասխանատուութիւնը: Անշուշտ սերտողութեանց ներկայացման իր մասնակցութիւնը բերած է եւ միշտ մօտէն հետեւած է անոնց՝ եկեղեցւոյս հոգեւոր հովիւ Արթ. Տ. Գառնիկ Աւ. Քհյն. Գոյունեանը: Իր մասնակցութիւնը բերած է նաեւ՝ Պէյրութէն քանի մը ամսուայ համար Մոնթրէալ մնացող Տիար Տիգրան Այնթապեանը: Կարճ դադարէն ետք, երբ սերտողութիւնները սկսան տեղի ունենալ երկշաբաթական դրութեամբ Կիրակի

առաջատմերը, մեր ծրագրին Աքայփով հերթաբար միացան Գամպրիճէն, Թորոնթոյէն, Վանգուվըրէն, Նիւ Եորքէն եւ Լիբանանէն՝ Հոգշ. Տ. Գեղարդ Վրդ. Գիւսպէկեան, Հոգշ. Տ. Հրանդ Վրդ. Թահանեան, հոգեբոյժ Բրշ. Վահան Սրկ. Գոլյուճեան եւ Տիար Տիգրան Այնթապեան:

Սերտողութեան այս խմբակը միշտ ալ փնտռած է վերանորոգման նոր ձեւեր գտնել, որպէսզի հասնի այսօրուայ երիտասարդին հոգեւոր պէտքերուն: Շրջան մը եղած է երբ սերտողութիւններէն ետք կազմակերպուած են այժմէական թեմաներու մասին բանավէճեր զորս ստանձնած են սերտողութեան մասնակիցները: Թեմաներէն կարելի է յիշել մի քանին. վիժում, հեշտամահ euthanasia, դիահերկիզում, եւայլն: Այս խմբակը նաեւ կազմակերպած է տօնական օրերու մտերմիկ խրախմանքներ, պտոյտներ եւ հոգեւոր թեմայով ֆիլմերու ցուցադրութիւն իր անդամներուն համար:

Վերջին այս եղանակին, այս խմբակը ունեցաւ իր յատուկ յանձնախումբը յանձինս Տիկ. Մարիամ Խաչատուրեան-Պոյաճեանի եւ Օրդ.ներ Նինա Արապեանի ու Քրիսթին Ամիրեանի: Այս յանձնախումբը, խմբակիս գործունէութեան ծիրէն ներս, եղանակիս հանդիպումները կը ծրագրէ ու կը բարեփոխէ, կը մասնակցի թեմաներու եւ աւանդութիւններու ներկայացման, կը կազմակերպէ լսարաններ ու ֆիլմերու ցուցադրութիւններ:

2016 տարուան աւարտին, առաջարկ եղաւ որ 16-25 տարիքի երիտասարդ-երիտասարդուհիներու համար սերտողութեան նոր պահեր սկսինք: Անմիջապէս որ կորիզի մը ներկայութեան տրամադրութիւնը ստուգուեցաւ, ձեռնարկուեցաւ 2017-ին սկսիլ սերտողութիւնները:

Աստուածաշունչի սերտողութիւնը վերանորոգման կռուաններէն մէկն է, բայց միակը չէ: Պէտք է աւելցնել 2 ուրիշ կռուաններ, որոնցմէ մեկնելով այս խմբակին կը միանան երիտասարդ-երիտասարդուհիները: Մէկը Կիրականօրեայ դպրոցն է, իսկ միւսը եկեղեցւոյս դպրաց դասն ու «Նոր Ծաղիկ» մանկապատանեկան երգչախումբը: Ուրեմն այս տղաքն ու աղջիկները

կամ Կիրականօրեայի ուսուցիչ/օգնական ուսուցիչներ են եւ կամ դպրաց դաս/«Նոր Ծաղիկ»ի անդամներ: Կիրակի առաջօրեայները ժամը 9.45-10.45, երկշաբաթական դրութեամբ կը մասնակցին սերտողութիւններուն, եւ ապա կը մեկնին Կիրականօրեայ դպրոց կամ կը բարձրանան եկեղեցւոյս վերնատուն՝ իրենց շնորհքներով շէնցնելու համար մեր եկեղեցին: Այս խմբակը ունի իր յանձնախումբը կազմուած 2 երիտասարդներէ՝ Կորիւն Գոյունեանէ եւ Արէն Պապիկեանէ:

Այժմ կը սերտուի Մատթէոսի աւետարանը հետեւողութեամբ Տէր Գառնիկի խմբագրած Հոգեւոյս Զարեհ Սրբազան Արք. Ազնաւորեանի «Սերտողութիւն Մատթէոսի Աւետարանին» գիրքին: Մինչեւ հիմա չյիշեցի Զարեհ Սրբազանը, որ Անթիլիասի մայրավանքէն ներս Աստուածաշունչի սերտողութիւնները սկսած է: Ահաւասիկ առիթը: Վստահ եմ որ ան վերէն հպարտութեամբ կը նայի սերտողութեան մասնակցող այս երիտասարդ երիտասարդուհիներուն ու սրտանց «ապրի՛ք տղաք» կը գոչէ: Որովհետեւ հակառակ աշխարհիկ հոսանքին, անոնք գիտակից են իրենց հոգեւոր պէտքերուն ու փնտռելով գտած են վերանորոգումի ուղին: Երբ միւս երիտասարդ երիտասարդուհիները քունի մէջ են, ասոնք արթուն ու կայտառ ներկայ են եւ գործօն մասնակցութիւն կը բերեն իրենց հոգեւոր շնորհքները դարբնող կռուաններու ամրապնդման: Ցարդ այս սերտողութիւններու ներկայացման մաս կազմած են Հոգշ. Հայր Գեղարդ Վրդ. Գիւսպէկեան՝ Աքայփով, Հոգշ. Հայր Վարդան Վրդ. Թաճեան, Բրշ. Թորոս Կիսասարկաւազ Պապիկեան եւ անարժանս:

Վերջերս այս 2 խմբակները ունեցան իրենց յատուկ անունները: Ներշնչուելով Նարեկացիի «Մատեան Ողբերգութեան» աղօթագիրքի ժողովրդային անունէն՝ երկրորդ խմբակը, որ այժմ 26-40 տարեկան երիտասարդ-երիտասարդուհիներու համար է, անուանուեցաւ Ս. Յակոբ Եկեղեցւոյ Աստուածաշունչի սերտողութեան «ՆԱՐԵԿ» խմբակ: Իսկ 16-25 տարիքի երիտասարդ-

երիտասարդուհիներու խմբակը անուանուեցաւ Ս. Յակոբ Եկեղեցւոյ Աստուածաշունչի սերտողութեան «ՆՈՐԱՎԱՆՔ» խմբակ՝ ներշնչուելով Հայաստանի «Նորավանք» վանք-ուսումնարանէն:

Ինչո՞ւ այս կարճ տեղեկագիրը 13 տարիներ ետք: Որպէս միեւնոյն եկեղեցւոյ անդամներ, կարելոր է որ իրարու յաջողութեամբ ուրախանա՞նք, իրարու թիկունք կանգնինք, զիրար քաջալերենք, եկեղեցիէն հեռու մեր զաւակները առաջնորդենք հո՛ս վերանորոգման այս կռուաններուն. Կիրակնօրեայ, «Նոր Ծաղիկ», դպրաց դաս, Աստուածաշունչի սերտողութիւն, եկեղեցի: Վերանորոգման կոչը միայն խօսք չէ... այլ կենդանի գործ եւ փոխակերպում: Հոն աստուածային խոստումն է որ կ'իրականանայ. «Ահաւասիկ ամէն ինչ նոր կը դարձնեմ» (Յիս 21.5):

ՏՆՕՐՀՆԷՔ

Տնօրհնէք փափաքող ընտանիքները,
թող բարեհաճին դիմել
Տ. Գառնիկ Աւ. Քհնյ. Գոյունեանի,
հեռաձայնելով
514 909 5203 թիւին:

ՀԻՒԱՆՈՒՆԵՐՈՒՄ ԱյժԵԼՈՒԹԻՒՄ

Բարեհաճեցէք հեռաձայնել
Արժ. Տ. Գառնիկ
Աւ. Քհնյ. Գոյունեանի.
514 909 5203 թիւին:

ՀՈԳԵՀԱՆՊԱՏԵԱՆ

Ձեր արձանագրողութիւնները
նախօրօք ԿԱՏԱՐԵՅԷՔ ԿԱՊՈՒԷԼՈՎ
ԵԿԵՂԵՅՈՂ ԴԻՒԱՆԱՏՈՒՄ:

16-25 ՏԱՐԻՔԻ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ-ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒՀԻՆԵՐՈՒ

ՀԱՄԱՐ

ՆՈՐԱՎԱՆՔ

ԽԱՐԱԿ

26-40 ՏԱՐԻՔԻ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ-ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒՀԻՆԵՐՈՒ

ՀԱՄԱՐ

ՆԱՐԵԿ

ԽԱՐԱԿ

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀՈՒՆԶԻ

ՍԵՐՏՈՂՈՒԹԵԱՆ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ

2 ԽՄԲԱԿՆԵՐ

Սերտողութիւնները

կը կատարուին երկշաբթական

դրութեամբ, հայերէնով,

Կիրակի առաւօտները՝ եկեղեցւոյս

հոգաբարձութեան ժողովասրահէն

ներս:

Յաւելեալ մանրամասնութեանց

համար դիմել

եկեղեցւոյս դիւանատուն՝

514 331 5445 x202 թիւին,

կամ գրել

eglise@sourphagop.net ե-haւցէին